

VITAL

INTERNETOVÁ
VERZE
ČTVRTLETNÍKU
PRO SENIORY
A JEJICH RODINU

ROZHOVORY
SPOLEČNOST
ZDRAVÍ
INSPIRACE STYL

PŘEDPLAŤTE
SI TIŠTĚNÝ
VITAL

Foto © Jan Bartoš

Jaro Křivohlavý – První a poslední žlutý schod

Třebenice, městečko v úrodné a zároveň dramatické krajině Českého středohoří, rodiště předního českého psychologa, profesora Jaro Křivohlavého. Právě zde v čase dozrávajících merunek vznikl rozhovor plný moudrosti, hřejivé lidskosti a radosti ze života.

ROZHOVOR — ALENA KRÁSNÁ — 25. 11. 2011

Setkáváme se ve vašem rodném domě?

Narodil jsem se o kus dál v tzv. Paříkově domě, v 1. patře bylo muzeum a naše rodina bydlela hned vedle něj. Můj kmotr dr. Kosina, starosta a autor Dějin Třebenic, v muzeu prováděl různé hosty, občas jsem se k němu přidal a nasával atmosféru češtví a historie. Mezi muzeem a naší ložnicí byly lehce zazděné dveře, u kterých jsem měl postýlku. Z druhé strany byla uložena vykopávka skrčence – tak jsme spali vedle sebe přes všechny věky /smích/.

Když se podíváte zpátky, kde leží počátek vaší cesty k pozitivní psychologii?

Vital čte s
především d

Pomoci je tak je
jak r

Důležité bylo to, že jsem se doma musel zapojit do práce. Měli jsme velkou zahradu, kde jsme denně sklídili i 25 metrů angreštu. Rodiče mi říkali: „Tohle uděláš a jak to uděláš, je tvoje věc, zkoušej to.“ Dodnes si cením, že jsem v mládí měl tuto svobodu něco zkoušet a také „zvorat“. A že mě rodiče nechali. „Vořukávat“ si celý ten život, to bylo velice důležité pro systém další práce.

A rozhodnutí zakotvit u psychologie?

V kvartě jsem zhltnul jednu knížku o psychologii psanou pro konzervatoristy, pak následovaly v rychlém sledu další. V šestnácti mi už bylo jasné, že budu studovat psychologii. Pak ale přišla válka. Po roce 1945, po koncentráku, jsem nadšeně utíkal na vysokou školu. Z praktických důvodů jsem si vzal psychologii jako vedlejšák a studoval jsem učitelství a cizí jazyky: němčinu, francouzštinu, ruštinu, švédštinu a angličtinu. Po Únoru jsem ale nesměl učit a díky přátelům jsem se dostal do výzkumného ústavu, který se zabýval zábranou pracovních úrazů. Mladý obor, nikdo moc nevěděl, co by se dalo dělat. Měl jsem jedno veliké plus – dělal jsem tři roky na šachtě a byl jsem jediný, kdo mohl něco vědět o tom, jak v nich zabránit úrazu. Jezdil jsem tedy od Ostravy, Třince až po Mostecko a poznával jsem šachty.

Kam vedla vaše cesta dál?

Začal jsem dělat vlastní obor spojením ergonomie a inženýrské psychologie. Jednou z věcí byla symbolika barev. Rozběhl jsem tzv. bezpečnostní barvy a jejich uplatnění na strojích, ve fabrice, při vaření. Začínali jsme s barvami drátů v elektronice, vedením plynu, vody a z toho pak vznikla československá technická norma. Normalizační úřad ji poslal do Ženevy a tam rozhodli, že to bude norma celosvětová. Později jsem přišel třeba v Los Angeles na univerzitu – první schod žlutý, poslední schod žlutý – říkám si: „Jardo, už můžu umřít, už jsem pro tu psychologii něco udělal.“ Končilo to tím, že jsme dělali systémy řízení složitých výroby včetně elektráren, konstrukcí aut, ba i letadel. Krásné studie to byly, krásné lidi jsem potkal, lidi, kterým o něco šlo.

Mluvíte o protikladech – těžké a špatné je vždy vyvážené něčím novým, co člověka posune dál. Jak jste vnímal ty krizové chvíle tehdy a jak se na ně díváte teď?

V první řadě jsem nutně musel opustit představu, že život je procházka růžovým parkem. Druhá věc – panta rhei – vše se pořád mění a jediné, co lze dělat, je připravovat se na změny a pak se s nimi naučit nějakým způsobem moudře zacházet. Patnáct let jsem pracoval ve výzkumném ústavu, práce šla i do světa, první referát jsem měl ve Washingtonu. Dostal jsem se s přednáškou třeba až do Caracasu v Jižní Americe. A pak mě jednoho dne zavolał ředitel a řekl: „Jsi propuštěn, máš dvě hodiny na to, abys opustil ústav, a už sem nikdy nesmíš.“

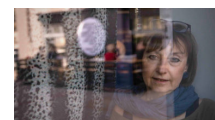
Co Vám v této situaci pomohlo?

Objednejte s
si předpl
pravidelně

NEJNOVĚJŠÍ

Hleď, toť přizračný kůř
Zvlášť zákeřný učeň s
Loď čeř kýlem tůň ob

Pochopit mnohé věci, některé velice konkrétní – ohromným darem jsou přátelé. Když mě propustili, zavolal jsem svému příteli strojaři, nevěděl jsem, co budu dělat, měli jsme tři děti a pečovali o dva sirotky. On povídá: „Poslyš, slyšel jsem, že profesor Boleš hledá psychologa, já mu zavolám.“ Zůstal jsem u něho třicet let a učil jsem lékaře psychologii. Druhá věc – člověk musí prověřovat negativní situaci trochu pečlivěji, z hlediska času, závažnosti i osobních věcí. I když jsem musel začínat úplně od začátku, s odstupem času musím říct, bylo nepředstavitelně dobré, že mě vyhodili. Dostal jsem se totiž do oblasti, ve které dodnes pracuji – jak zvládat těžké životní situace.

Znamená to, že příprava na změnu, prevence nám dává svobodu?

Ano, v první řadě snižuje míru strachu. Něco se stane, ale jsem na to připraven.

Knížka, kterou teď dopisuju, je celá konkrétně o tom, co dělat, dokonce jak děti vychovávat, aby byly připraveny na těžkosti a zvládaly je. V životě jsou ještě jiné hodnoty, než za jakými se svět žene – peníze, moc a mládí. Hodnoty, které mohou život učinit smysluplným.

Jak člověka může obdarovat váš pozitivní psychologický přístup, když už jsou misky vah člověka v nerovnováze?

Člověk je fyzika, psychika a spiritualita. Psychologie se týká psychiky a já se zabývám metodami, postupy a technikami, jak ztracenou rovnováhu obnovit. Ale nad tím vším je ještě další patro. Když mě vyhodili z ústavu, manželčina maminka k tomu řekla: „Když Pán Bůh dá zajíčky, tak dá i jitřníček, teď vidíš jen tu těžkost, ale musíš vidět ještě něco víc.“ Člověk musí mít ještě něco nad to. Povědomí, kdo stojí nad tím vším. Krize je kolaps, a když tam vědomí přesahu není, tak se v tom člověk plácá.

Spirituální oblast byla zanedbána, věřím ale, že přijde doba, kdy budeme dál.

Když se člověk dostane do nějaké těžké situace a spiritualitu v sobě ještě neobjevil, kde ji v té chvíli najít?

Vzpomínám na příběh nemocné lékařky, která si kladla takové těžké otázky. O prázdninách jsem s ní byl ještě v kontaktu, ale v září jsem už našel jen její úmrtní list. Za měsíc nato přišel dopis od jedné zdravotní sestry, která jí byla nablízku v době, kdy umírala. A řekla jí: „Prosím vás, napište tomu Křivohlavému, že to, co dělá, je velice dobré, ale že by se s tím mělo začít dřív.“ Víím, že tenhleten na kříži, co ho mám teď po pravici, měl taky málo času, ale to je výjimka. S rozvíjením spirituality i sebe sama je třeba začít dřív, dokud je čas. Kolikrát když lidé například onemocní, křápnou to jak vajíčko při nárazu na kámen. Skořápka se najednou rozbije. A lidé někdy zjistí, že najednou existuje také něco jiného, nového, než co znali doposud.

Máte na mysli „křápnutí“ jako situaci s léčivým potenciálem?

Ano, krizein znamená bod zvratu, k lepšímu nebo horšímu. Viděl jsem to, když jsem třicet let pracoval v nemocnici. Pacienti, kteří si uvědomili, že je konec, zoufale křičeli: „Já chci žít, žít! Všecko dám, teď mi to tak sype, nemůžu si dovolit odejít, prosím vás, udělejte všecko možný, všecko zaplatím.“ A na druhé straně odcházel člověk se slovy: „Prosím vás, nechte mě v klidu odejít. Prožil jsem krásnej život a děkuju za něj. Můžu jít...“

PhDr. Jaro Křivohlavý, CSc.
rođen 1925, významný český psycholog
ající se pozitivní psychologí,
ologí zdraví, logoterapií. Ve své
se zaměřuje na téma smysluplnosti
i, moudrosti, odpuštění a vděčnosti.
z publikací: Mít pro co žít (2010),
ologie moudrosti a dobrého života
), Trénování paměti a poznávacích
ností (2009), O odpuštění s Jaro
hlavým (2004), Pozitivní psychologie
i) a další. Aktuálně připravuje
ání knihy Optimismus a pesimismus,
z pohledu pozitivní psychologie.

Jak vnímáte Vaše plynutí času?

I já pomaloučku končím s povědomím, že
tenhle svět je nepředstavitelně krásný
a že jsou tady lidé nesmírně krásní
a vzácní. Řadu jsem potkal a měl
možnost s nimi jít životem. Úkolem je žít
a jít dál. To vše nese člověka. V knížce
o stárnutí z pohledu pozitivní
psychologie, kterou připravuji, najdeme
jednu z ideí – stáří je vhodná doba, aby
člověk zrál a dozrál. „Teď by ses měl

ukázat jako člověk, máš na to víc prostoru, času, zkušeností. Prostor máš, projev
se.”

ALENA KRÁSNÁ

25. 11. 2011

TAGY:

VYŠLO V ČASOPISE VITAL 3/2011

Dočetli jste
až sem? Zastavte se
na chvíli a zvažte,
zda-li můžete
podpořit Vital i vy.

Časopis, který čte stále více
čtenářů, vychází především díky
podpoře dárců. Pomoci je tak
jednoduché – zašlete nám
dárcovskou SMS na číslo 87 777.
Přispějete tak částkou 30, 60, nebo
90 Kč.

DMS ELPIDA 30
DMS ELPIDA 60
DMS ELPIDA 90

Pokud čtete Vital pravidelně
a můžete nás podpořit každý měsíc,
zašlete zprávu ve tvaru:

DMS TRV ELPIDA 30
DMS TRV ELPIDA 60
DMS TRV ELPIDA 90

Více na darcovskasms.cz. Časopis
si můžete také předplatit pro sebe,
nebo jako dárek pro své blízké.

VITAL

ROZHOVORY • SPOLEČNOST •
ZDRAVÍ • INSPIRACE •
STYL — ARCHIV • INZERCE •
PŘEDPLATNÉ • KONTAKT •
PODPOŘTE ♥

OBJEDNEJTE SI
TIŠTĚNÉ ČÍSLO
VITALU PŘÍMO
DO SCHRÁNKY →

ELPIDA, O.P.S.,
NA STRŽI 40, PRAHA 4,
VITALPLUS@ELPIDA.CZ

